

ՓԱՐԻՍԵՑԻՆ ՈՒ ՄԱՔՍԱՒՈՐԸ

Մէկ ֆանիններուն, որոնք իրենց անձներուն վրայ կը վստահէին՝ թէ արդար են եւ ուրիշները կ'անարգէին՝ այս առակը Յիսուս ըսաւ . «Երկու մարդ գացին տանարը աղօթք ընելու: Մէկը փարիսեցի ու միւսը մաքաւոր: Փարիսեցին կայներ էր առանձին ու այսպէս աղօթք կ'ըներ. Ո՛վ Աստուած, շնորհակալ եմ քեզմէ որ ուրիշ մարդոց պէս չեմ, յափըշտակող, անիրաւ, շնացող եւ կամ այս մաքաւորին պէս, այլ շարաքը երկու անգամ ծով կը պահեմ ու բոլոր ստացուածքիս տասանորդը կու տամ: Իսկ մաքաւորը հեռուն կայներ էր ու չէր ուզեր աչքն ալ երկինք վերցնել, հապա իր կուրծքը ձեռնելով կ'ըսէր. Աստուած, ողորմէ՛ ինծի՝ մեղաւորիս: Ձեզի կ'ըսեմ թէ ասիկա այն միւսէն աւելի արդարացած իր տունը գնաց, վասն զի ով որ իր անձը կը բարձրացնէ պիտի խոնարհի, եւ ով որ իր անձը կը խոնարհեցնէ՝ պիտի բարձրանայ»: Դուկ. ԺԼ 9-14

Շուտով կ'աւարտի մեծ պահոց շրջանը, եւ մենք շուրջով ու ցնծութեամբ պիտի տօնենք Տէր ու Փրկիչ Յիսուս Քրիստոսին հրաշափառ յարութիւնը՝ տօն մը, որ մէջը կը կրէ մարդու վերածնունդին խորհուրդը: Միայն Խաչին նամբան է, որ մարդը կ'առաջնորդէ յարութեան ու վերստին ծննդեան: Ճամբայ մը, որ ինքնագնամամբ ու ինքնանաւաչումով կը սկսի ու կը տանի ապաշխարութեան:

Սակայն ապաշխարութիւնն ալ մէկ հարուածով չի կատարուիր, այլ կը տեւէ մեր ամբողջ կեանքին ընթացքին: Կեանք մը՝ աղօթքով, պահով ու ողորմութեամբ: Ահա այս գաղափարներուն վրայ է, որ կ'ուզեմ խորհրդածել այսօր: Անպարփակ նիւթ մըն է, որ անկարելի է մէկ փարոզին մէջ ամփոփել, ուստի առնենք միայն փարիսեցիի եւ մաքաւորին առակը, որ կ'օգնէ կեդրոնանալ մեր խնդրոյն վրայ:

Նախ խօսինք աղօթքի մասին եւ այն մասին, թէ ինչպէս կ'ըմբռնէին զայն փարիսեցին ու մաքաւորը:

Աղօթքը կեանք մըն է կեանքին մէջ, գոր պէտք է ապրի նշմարտապէս:

Մարդ իր էութեան մէջ առանձնանալով աշխարհէն, դէմ դիմաց կը կայնի Արարչին եւ ի խորոց սրտի խօսքը կ'ուղղէ Անոր:

Աղօթքը երբեմնի անառակ որդիին տունդարձն է երկրէն երկինք, իր Արարչին ոտքերուն առջեւ սրտաբուխ աղաղակով.

«Հա՛յր, մեղանչեցի երկնքի դէմ ու քու առջեւ եւ ա՛յ արժանի չեմ քու որդիդ ըսուելու»: Դուկ. ԺԵ 21

Ու իբրեւ պատասխան մարդ կը ստանայ իր նախկին արժայական պատմութեանը՝ մեղքէ մաշած ձորձերուն փոխարէն:

Աղօթքը սանդուխ մըն է, որով մարդը հոգիով կրնայ բարձրանալ առ Աստուած, եւ այդ սանդուխին առաջին աստիճանը ապաշխարութեան աղօթքն է, առանց որուն անկարելի է հասնիլ իրեն յաջորդող գոհարանական, փառարանական, գովարանական ու օրինարանական աղօթքներուն: Քանզի մարդը այն մաքաւորին նման կարօտ է նախ Աստուծոյ գթութեան, ողորմածութեան ու արդարութեան: Ինչպէս Յիսուս կ'ըսէ մեզի, ասո՛նք են՝ որ արցունքով ու աղաչանքով կը խնդրէր մաքաւորը:

Հակառակ բեռնին վրայ կը տեսնենք փարիսեցին, որ կը կարծէ, թէ օրինապահութեամբ հասած է արդարութեան՝ մոռնալով, որ արդարանալը կ'ըլլայ ոչ թէ օրէնքը արտափուստ կատարելով եւ կամ գործելով, այլ հաւատով:

«Այն ամէն բաներէն, որոնցմէ Մովսէսին օրէնքովը չկրցա՛մ արդարանալ, բայց ամէն ով որ Յիսուսին հաւատայ, պիտի արդարանայ»: Գործք. ԺԳ 39

«Որովհետեւ Աստուած մէկ է: Թշվառութիւնը հաւատով կ'արդարանայ եւ անթշվառութիւնը՝ նոյն հաւատով»: Հռովմ. Գ 30

«Արդ՝ մենք հաւատով արդարացած ըլլալով՝ խաղաղութիւն ունենք Աստուծոյ հետ մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսին ձեռքով» Հռովմ. Ե 1

«Վասն զի այն որ օրէնքին համար անկարելի էր, որովհետեւ տկար էր մարմնով, Աստուած իր Որդին դրկելով մեղանչական մարմնի նմանութեամբ ու մեղքի համար եւ դատապարտեց մեղքը այն մարմնին

մէջ»։ Հոռովմ. Ը 3

«Գիտնալով՝ թէ մարդ օրէնքին գործերէն չի կրնար արդարանալ, հապա Յիսուս Քրիստոսին հաւատալէն, մենք ալ Քրիստոս Յիսուսին հաւատացինք՝ որպէս զի արդարանանք Քրիստոսին հաւատով եւ ո՛չ թէ օրէնքին գործերով, որովհետեւ օրէնքին գործերով ոչ ոք պիտի արդարանայ»։ Գաղ. Բ 16

«Հշմարիտ նշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի թէ Ան որ իմ խօսքս մտիկ կ'ընէ եւ կը հաւատայ անոր որ զիս դրկեց, յաւիտեանական կեանք ունի ու դատապարտութեան տակ չ'իյնար, հապա մահուանէ դէպի կեանք անցած է»։ Յովհ. Ե 24

«Հիշդ այնպէս, ինչպէս Աբրահամին օրինակը կը սորվեցնէ։ Եւ Յիսուս, մարդը իր Հօրը առջեւ արդարացնելու համար թափեց իր արիւնը, եւ մենք փրկուեցանք հաւատով»։

Որպէս զի ինչպէս մեղքը թագաւորեց մահով, այնպէս շնորհքը թագաւորէ արդարութիւնով՝ մինչեւ յաւիտեանական կեանքը մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսին ձեռնով»։ Հոռովմ. Ե 21

Յստակ է, թէ փարիսեցիին խօսքերը աղօթքէ աւելի յոխորտալից հաշուետուութիւն մըն են՝ ուրիշը վարկաբեկելու, Աստուծոյ առջեւ քամաւելու նախապարհով։ Իսկ մաքաւորը միեւնոյն միայն կը կրկնէր. «Աստուած ներէ՛ ինծի, մեղաւորիս։ Այս մարդուն խղմմտամբը արթուն է, եւ ան խորապէս կ'ապրի գոյութեամբ՝ մեղքին գիտակցութեան տակ կ'աժ, Տիրոջը հայեացքէն խուսափելով, Անոր սրբութենէն երկիւղած՝ աչքերը խոնարհած կուրծքը կը ծեծէ հեծկլտալով անկիւնի մը մէջ։ Մաքաւորը իրաւ հաղորդակցութեան մէջ է Արարչին հետ»։

Իսկ փարիսեցիին բարեպաշտի իր դիմակով թերեւս տանարին նիշդ մէջտեղը կեցած՝ փառամոլ գեկոյցը կ'ընէ Աստուծոյ։

Ան չ'անդրադառար թէ օրէնքին գործերը տակաւին առաքինութիւն չեն եւ առաքինութիւնը բան մը ըլլալ կը նշանակէ եւ ոչ թէ պարզապէս չ'ըլլալ յափշտակող, անիրաւ ու շնացող։ Փարիսեցիին ուրախ է, թէ բարձր է

մաքաւորէն, իսկ մաքաւորը տխուր է թէ որչափ ցած ու անարգ է ինք՝ Աստուծոյ առջեւ կայնելու։

Մաքաւորին խոնարհ աղօթքը լսուեցաւ, իսկ փարիսեցիին սնապարծութիւնը ունայնաձեռն թողուց զինք։ Որովհետեւ ով կը բարձրացնէ իր անձը կը խոնարհի։

Իսկ ինչո՞վ կը հպարտանայ փարիսեցիին։ Շարաքը երկու անգամ պահէ բռնելով, աղօթքի կայնելով ու տասանորդը տալով։ Աստուծոյ ամէնը Աստուծոյ առջեւ ուղիղ փայլելու միջոցներ են։ Ծումը արտաքին արարք մը չէ, այլ հոգեկան ապրում, հոգին գորացնելու դեղ մը։ Ծումը պէտք է ըլլայ ոչ միայն որկորի տեսակետով՝ ուտել-չուտել, այլ ամէն մարդի մէջ. հրաժարում ամէն տեսակ չար ախորժակներէ ու զսպում ամէն տեսակ կիրքի ու յոռի հակումներու։

Փարիսեցիին ծոմ կը պահէ մարմնապէս, սակայն իր լեզուով մեղք կը գործէ։ Կ'ելլէ ուրիշը դատելու եւ Աստուծոյ արդարութեան կշիռին վրայ պակաս կը գտնուի... Խոշորացոյցին տակ կ'առնէ ուրիշը՝ այդ խոշորացոյցը իր ներսիդին ուղղելու փոխարէն։

Միւս առաքինութիւնը որով կը պարծի փարիսեցիին, տասանորդ տալն է։ Աստուծոյ խօսքը մեզի կը սորվեցնէ առատաձեռն ու ողորմած ըլլալ։ Դժալը եւ ողորմիլը մեր Տիրոջ յատկանիշներն են, որոնք իր Սիրոյ երեսակներն են։ Փարիսեցիին համար աստուծոյ հրահանգներն են, զորս մեքենայի մը ճշդութեամբ կը կատարէ։

Քանզի Աստուած սիրեց մարդը, ողորմեցաւ անոր ու իր Որդին դրկեց արիւնով փաւելու անոր մեղքը։ Հիմա մենք հարուստ ենք ու Արքայութեան ժառանգներ։

«Վասն զի Աստուած այնպէս սիրեց աշխարհը, մինչեւ իր Միածին Որդին տուաւ, որպէս զի ամէն ո՛վ որ անոր հաւատայ չկորսուի, հապա յաւիտեանական կեանք ունենայ»։ Յովհ. Գ 16

Ուրեմն Աստուծոյ սէրէն բոլորովն աժ սերն է, որ կը բաժնենք կարօտեալին։ Մեր արդարութիւնով չէ, այլ մեր մէջ ապրող Աստուծոյ արդարութեամբ է, որ կը փրկուինք ու կը հասնինք հանդերձեալի բարիքներուն։ Հացդ անօթիին բաժնելը, թափառական

տնանկները տունդ ընդունիլը, մերկ մը հագուեցնելը ու մարմինդ անտեսելն է:

«Եթէ անօթին յօժարութեամբ կերակրես՝ եւ կարօտին հոգին կշտացնես, այն ատեն քու լոյսդ խաւարի մէջ պիտի ծագի ու քու խաւարդ կէսօրուան պէս պիտի ըլլայ»: Նսայեայ ԾԼ 10

«Երանի՛ ողորմածներուն, վասն զի անոնք ողորմութիւն պիտի գտնեն»: Մատթ. Ե 7

«Նաեւ կրնայ մէկը ըսել թէ՛ դուն հաւատք ունիս, եւ ալ գործեր ունիմ, դուն քու հաւատքդ ցուցուր ինծի առանց գործերու ու եւ քեզի ցուցնեմ իմ հաւատքս իմ գործերովը»: Յակոբու Բ 18

«...Բոլոր պատուիրաններուն առաջինը այս է. Լսէ՛ ո՛վ Իսրայէլ, մեր Տէր Աստուածը մէկ Տէր է: Եւ քու Տէր Աստուածդ սիրես քու բոլոր սրտովդ եւ քու բոլոր անձովդ ու քու բոլոր մտքովդ եւ քու բոլոր գործերովդ»: Մրկ. ԺԲ 29-30

«Ամէն մէկը ինչպէս իր սրտովը յօժարի, թող այնպէս տայ, ոչ թէ տրտմութեամբ կամ ստիպմամբ. վասն զի Աստուած յօժարակամ տուողը կը սիրէ»: Կորնթ. Թ 7

«Որպէս զի քու ողորմութիւնդ գաղտնի ըլլայ, եւ քու Հայրդ որ գաղտնի կը տեսնէ, քեզի յայտնապէս հատուցում պիտի ընէ»: Մատթ. Զ 4

Աստուծոյ արհայութիւնը դրամով, նիւթով չի գնուիր: Անկախ մեր Հօր կալուածն է, մեր ժառանգութիւնը, ուր մենք իր սիրոյն շնորհիւ կը մտնենք:

Ամէն մարդ անկախ իր նիւթական կարողութենէն կրնայ տալ: Յիշենք որքեւայրի կինը, որուն երկու լուսաները աւելի մեծ արժէք ունեցան Տիրոջ առջեւ քան շատերուն հնչուն ոսկեղարամները, քանի որ այդ կինը կը սիրէր Տէրը եւ իր վերջինը տուած էր:

Ուսանողութեան տարիներուն խումբ մը ընկերներով այցելեցինք Երեւանի մէկ ծայրամասը գտնուող հիւանդ ու որր երախաներուն գիշերօթիկ մանկապարտէզը: Հետեւեալ տարած էին տեսակ-տեսակ խաղալիկներ ու անուշեղէններ, որոնք կրնային հրնուանք պատճառով ցանկացած

մանուկին: Սակայն ի մեծ զարմանս մեր, որքեւոր անշարժ կը դիտէին մեզ ու մեր նուէրները: Յանկարծ ծուռտիկ ոտներով մանչուկ մը երեքալէն ելաւ իր փայտէ աթոռէն եւ նայելով աչքերուն մէջ հարցուց.

– Դուք մեզ սիրո՞ւմ էք:

Հարցումը անսպասելի էր: Այ՛ն, կը խղճայի, կ'ուզէի օգնել, սակայն այս մէկը միտէի չէր անցած...:

Ընկերներէս մէկը պատասխանեց.

– Ի հարկէ սիրում ենք, թէ ոչ՝ չէինք գայ...

Կատարուեցաւ անսպասելին: Պատիկները ցատկեղէն իրենց տեղերէն, փարեցան, պլուեցան մեզի՝ ջանալով ամէն մէկը աւելի մօտ ըլլալ, բոնել մեր ձեռքերը ու շոյել:

Խաղալիկներն ու անուշեղէնը սենեակին անկիւնը մոռցուեցան...

Այդ դէպքը սորվեցուց մեզի, թէ սէրը մեծ է ու աւելի կարեւոր, քան պարզապէս օգտակար ըլլալու մղումը: «Խնդացողներուն հետ խնդացէ՛ք եւ լացողներուն հետ լացէ՛ք»: Հռովմ. ԺԲ 15

Շատ բարի գործեր կատարել կրնանք, շատ առաքինութիւններով փայլիլ ու նոյնիսկ հրաշքներ գործել, սակայն եթէ Սէր չունենանք, Արհայութեան զաւակ չենք, այլ ընդամենը՝ փարիսեցի:

«Եւ եթէ իմ բոլոր ստացուածքս աղփատներուն կերցնեմ ու իմ մարմինս այրուելու տամ եւ սէր չունենամ, օգուտ մը չեմ ունենար»: Ա. Կորնթ. ԺԳ 3

«Սէրը ընկերին գէշութիւն չ'ըներ. ուրեմն օրէնքին լրումը սէրն է»: Հռովմ. ԺԳ 10

Փարիսեցին չէր հասկնար թէ՛ Ան որ չի սիրեր՝ Աստուած չի ճանչնար. «վասն զի Աստուած սէր է»: Ա. Յովհ. Դ 8

Սէրը նաեւ կատարելութեան նշան է:

«Արդ եղբոր՛ի դուք կատարեալ որպէս եւ Հայր ձեր երկնաւոր կատարեալ է»: Մատթ. Ե 48

Կատարեալ ըլլալու մղումը մարդուն մէջ կը ծնի իբրեւ արդիւնք ինքնավերլուծութեան ու ինքնաճանաչման: Մաքաւորին պէս աղօթողները միայն կը հասնին ինքնաճանաչ-

չումին: Իրենց կեանքը մեղքէ հեռու մնալու կրաւորական ջանքը չէ. անոնք Աստուծոյ կամքը կատարել կը փրկու-
ռեն:

Քրիստոնէական կեանքը աշ-
խարհէն փախուստ տալը չէ. անապա-
տի մը մէջ պահուրտելու համար, այլ
Աստուծոյ տուած ֆանֆարները գործա-
ծելը եւ շահով իրեն դարձնելը:

Արքայութեան գաւակներուն
համար աղօթքը, ծովը եւ ողորմու-
թիւնը ոչ թէ հարկադրանք մըն են
վերէն, այլ անհրաժեշտութիւն մը՝
ներսէն, «որովհետեւ Աստուծոյ Ար-
քայութիւնը մեր մէջ է»: Դուկ. Ժէ.
21

Մարդոց հաւաքականութիւնը՝
ազգը, ինչպէս եւ անհատը իր կոչումը
ունի Աստուծմէ: Հայը պիտի չտոկար
իրեն բաժին ինկած չարչարաններուն,
եթէ չսիրէր Տէրը ու չսիրէր քարեկամը՝
իր անձին պէս: Քանզի Յիսուս կ'ըսէ.
«Դուք էք երկրի աղը: Եթէ աղը իր
համը կորսնցնէ, ինք ինչո՞վ պիտի
աղուի: Անկէ յետոյ բանի մը չի
գար, միայն թէ դուրս ձգուելու եւ
մարդոց ոտով կոխկռտուելու»: **Մտք. Ե 13**

Սիրելի հաւատացեալ ժողո-
վուրդ: Հարկ է որ արթննայ մեր ցեղը
եւ մաքաւորին նման դառնայ Տէրոջը:
Մտիկ ընենք Յիսուսին, որ կ'ըսէ.
«դուք էք երկրի աղը ու աշխարհի
լոյս»: Քննենք մեր անձերը. անկե՞ղծ
ենք մեր երկնաւոր Հօրը հետ, թէ՞ մեր
նախնեաց հաւատով միայն կ'ուզենք
արդարանալ:

Տէրը շուտով պիտի գայ: Քանի
դեռ ուշ չէ, ըսենք. Տէր, ներէ ինձի,
մեղաւորիս եւ արդարացնելով արժա-
նացուր գոհութեամբ փառաւորել Հայ-
րը, Որդին եւ Սուրբ Հոգին այժմ եւ
միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից:
Ամէն:

Տ. ԶԱՔԱՐԻԱ ՔՀՆՅ. ՍԱՐԻԲԷԿԵԱՆ

ԱՌԱՄ

Մի անգամ Տիգրան Կրտսերը մտնում
է Արամազդ աստուծոյ մեհեանը, մի
բուռ ոսկի լցնում է տանարի
կենտրոնում դրուած հսկայ սափորի
մէջ, ապա մօտենում արեւելեան պատի
նեղին:

– Աստուծոյ պատգամախօսն իր տե-
ղում է,– հարցնում է արքայազնը:

– Այո՛,– լսում է պատասխանը:

– Դու տեսա՞ր, թէ ես ինչ նուիրեցի
հայոց ամենամեծ աստուծոյ տաճարին:

– Ի հարկէ, տեսայ,– պատասխանում է
պատգամախօսը,– տասներկու ոսկե-
դրամ գցեցիր սափորի մէջ:

– Ճիշտ է, բայց ինչպէ՞ս իմացար, որ
իմ բռան մէջ տասներկու ոսկի կար:

– Կռահեցի դրամների գրնգոցից:

– Դու կարո՞ղ ես այդպիսի ճշգրիտ
պատասխաններ տալ նաեւ իմ միւս
հարցումներին:

– Ի հարկէ:

– Արամազդ աստուածը մեղադրո՞ւմ է
ինձ թագաւոր դառնալու իմ փափաքի
համար:

– Լերան կատարը ելնողը պէտք է
ոտքը լանջերին դնի:

– Բայց մի՞թէ ես չեմ դնում:

– Դու հասել ես լանջի կէսին եւ հիմա
ուզում ես ուսիւնով ելնել կատարի
վրայ:

– Ի՞նչ է, նա՞նապարհը պիտի
շարունակէի համաչափ ֆայլերով:

– Այո՛:

– Համաչափութիւնն ինձ դուր չի
գալիս, ես նախընտրում եմ ուսիւնը:

– Բայց ուստե՞ղ կարող է մարդուն
անդունդ գցել եւ ոչ թէ կատար
հասցնել:

**Հայկ Խաչատրեան, Արքայապատում,
Երեւան 1996, էջ 63–64:**